

Wesumers, producenten van bruin gespikkelde eieren

In het begin van de twintigste eeuw ontstond op de westelijke IJsseloever een nieuw pluimveeras: de Welsumer. De naam is ontleend aan het dorpje Welsum op die oever. Van Blaricum, schrijver van het boek 'De Wesumers, hun wordingsgeschiedenis, ontwikkeling, teelt en standaard' heeft de herkomst van de Welsumer niet kunnen achterhalen. Toen hij op grond van zijn functie als pluimveeconsulent in 1911 op onderzoek ging, trof hij daar dieren aan die op lichtgebouwde Maleiers leken. Met andere woorden: een kip die nogal afwijkt van de Welsumer zoals we die thans kennen.

Deze kippen legden buitengewoon grote eieren, die hard van schaal waren terwijl ze dik en ovaal rond van vorm waren. De eikleur was eerder geelbruin dan koffiebruin. Spikkels in de eischaal kwamen veel voor. Deze gespikkelde eischaal is nog steeds kenmerkend voor het ras. Dit Welsumer ras ontstond in dezelfde periode als de Barnevelder en had zijn basis in de dorpen Welsum, Terwolde, Epe, Olst en Wijhe.

De eerste kippen die de gevraagde donkerbruine eieren legden, vertoonden allerlei kleurschakeringen en deden wat dat betreft niet onder voor de boerenhoenders elders in het land. Volgens de pluimveeconsulent Wijk vond men een mengeling van kleuren mooi, hetgeen de uniformiteit niet in de hand werkte. Desondanks was er wel een zekere eenheid in fokrichting, in zoverre dat men uitsluitend 'rode' hanen gebruikte. Deze hanen hadden de kleur en tekening van de patrijkskleurige rassen met dit onderscheid dat deze hanen in borstveren veel bruin lieten zien.

In 1911 had de Barnevelder al naam gemaakt als producent van donkere eieren. Hanen van dit ras werden dan ook gekruist met Welsumer hennen. Het gevolg was dat binnen enkele jaren geen enkele echte Barnevelder of Welsumer

uit Dierenbeeldbank

uit Dierenbeeldbank

meer te vinden was in dit gebied.

Het ei van deze kruisingsproducten was iets lichter van tint en matter van schaal dan het Barnevelder ei, maar wel veel zwaarder en mooier ovaal. Bovendien waren deze kippen veel sterker dan de Barnevelders.

Twee fokrichtingen

Door de voederdistributie in de periode van de Eerste Wereldoorlog werd de pluimveestapel met 90% ingekrompen. Na deze oorlog zochten enkele overgebleven fokkers de resten van de oorspronkelijke Wesumers bij elkaar om opnieuw te kunnen starten.

Twee richtingen werden gevolgd. De ene lijn trachtte via selectie binnen het ras de kwaliteit te verbeteren, de andere lijn maakte gebruik van de patrijs Leghorn om de productie op te voeren. Het gevolg was het ontstaan van twee partijen die lijnrecht tegenover elkaar stonden.

Uiteindelijk werd over de hoofden van de strijdende partijen heen op 25 februari 1928 in Apeldoorn de Nederlandse Vereniging tot Verbetering van het Welsumer Hoenderras opgericht. Hierbij werd geen uitspraak gedaan over de kleur van de Welsumer. Het doel van deze vereniging was volgens artikel 2 van de Statuten: 'Het fokken van raszuivere Wesumers met hoge productie aan grote, bruine eieren.'

Serie oercollectie

Deel 3: Witborsteenden

De richtlijnen bij het fokken der Welsumers geeft wel een typebeschrijving maar geen kleurbeschrijving van het ras aan.

Van de eieren werd gesteld:

Aantal: gemiddeld \pm 180 eieren per hen op de beste bedrijven.

Gewicht: \pm 70 gram

Kleur: matglanzend donkerbruin met fijne in de schaal voorkomende spikkels (bij spikkels op de schaal voelt het ei ruw aan; het ei moet glad aanvoelen).

Vorm: ovaalrond.

Vanwege het donkerbruine ei ontstond er al snel vraag naar dit ras uit ons omliggende landen.

Kenmerken

De Welsumer is een vrij fors gebouwd hoen. De hals is in verhouding vrij kort, terwijl de kop, vooral van de hen vrij klein behoort te zijn. Dit geldt ook voor de enkele kam. De oogkleur is oranjeachtig roodbruin. De staart is vooral bij de hen tamelijk smal, bij de haan voorzien van een behoorlijke sierveerontwikkeling en wordt verhoudingsgewijs hoog gedragen. De rug bij de Welsumer is middellang maar vrijwel horizontaal. De beenkleur is geel. De Welsumer kenmerkt zich verder door een behoorlijk ontwikkelde legbuik. De Welsumer is in Nederland slechts erkend in één kleurslag, de roodpatrijs, waarbij de basiskleur bruin is met een rode weerschijn. ●

Aanwezig: Sinds ruim 10 jaar beschikt Jos van der Laan uit Wormerveer (tel. 075-6423554) over nakomelingen van de witborsteenden van Simon Bark uit Westzaan die zich midden jaren negentig plotsklaps meldde met een onbekende populatie. Aangenomen werd destijds dat alleen de heer Bottema in Friesland nog dieren had. Aantal: Van der Laan beschikt over enkele tientallen witborsteenden, daarnaast heeft alleen Reijer Meijsen uit Oostzaan en het PTC+ in Barneveld (nakomelingen van Bark

en Bottema) nog witborsteenden. Overig: Ook de keurmeesters Selten en Ypma waren zich bewust van de belangrijkheid van dit ras en hebben jarenlang deze eenden gefokt. Een nieuwe fokker is de heer Lubbers. Ane Visser uit Barneveld fokt al jarenlang de witborst-krombekeend. Verder zijn er ook fokkers in Engeland en België. Wellicht meest zeldzame huisdierrassen van Nederland, onder andere door de ruiming vanwege de vogelpest enige jaren terug wat diverse fokkers demotiveerde.

René Zanderink

Meer informatie kunt u krijgen bij de secretaris van de Welsumerclub:
M. Eissens, Paterswoldseweg 754,
9728 BL Groningen, tel.: 06-42081669.